

גדולות גם בפעולתנו הכלכלית, וגם בעבודתנו המדינית וגם במאמצינו בחו"ל.

האידיאולוגיה של א"ח החברה בקרב צבור הפועלים, והיא מחקרית לנצחונה הגמור בחוץ החנועה: סימנים מובהקים לכך שאיפה האיחוד של חוגים שהאמינו זמן רב שהם מתנגדינו הפרינציפיוניים (הפה"צ, הגדוד, מבני השת"צ) - כי ברור שהאחד יוכל לצאת לפועל רק על יסוד הברוגמה האידיאולוגית של אה - , והירידה וחוסר האונים של האופוזיציות השמאליות, שגח הרעב, חוסר העבודה, הלקויים והשגיאות שנתגלו בהסתדרות לא הועילו לביצורן. אולם נצחוננו הסכריק יבוא רק - ע"י כשרון המעשה שלנו בהסתדרות ובציונות. אם לא רק נבין את אשר עלינו לעשות - כי אם נצליח לעשות את אשר הוטל עלינו בהסתדרות, בישוב, בציונות, בחנועה הפועלים העולמית.

ו' שבט
28 ינואר
שנח

בעשר יצאתי ברכבת לעמק. בחתנה עפולה מסרו לי החברים שיש במקום 150 פועל, מהם כמאה מחוסרי עבודה. רבם מאנשי קבוץ ב' (80 חבר). בחתנה עין חרוד פגשתי את ברל והוא באר שאנשי עפולה מסרבים ללכת לכביש יבנאל וגם ליעור, ביחוד אנשי הקבוץ.

לבקוביץ מרוצה ממצב העבודה בעין חרוד. השנה נגמרה כמעט בלי הפסד. שקט. אנשי הקבוץ אינם סדגישים ומרביצים את

הקבוציות, הוא יצא מהמלחמה נגד הקבוץ, חלק מהאופוזיציה
החבדל ועומד לצאת להתישב במושב (כ-70 איש). יש סכסוך קשה עם
המחלקה להתישבות. רוצים להעמיד את המשק על 70 משפחה. ישנם
במקום 250 איש. כשיצאו המושבניקים יהיה צורך להכניס מעט
אנשים. דרושה עזרה המפלגה. המחלקה מתנכלת במשק. המרכז אינו
עוזר. צריך להחיש ביסוס המשק.

בקרתי את שתי הנקודות בקומי. גרעין של עירה תקלאת.

(א) בשלוש הלכתי לחל יוסף. שותחתי עם שמוליק על מצב
המשק, הסכסוכים ההנימיים, הקשרים עם הגדוד, שאלת האחד הקבוצי
והמפלגתי. שמוליק בעד שניהם. חתם על הכרזת של הבלתי מפלגתיים
בעד האחד. אחר כך היה לי ישיבה עם ועד הסניף - לוין, זייגר
ווי'נייה פרליק. ליפסקי ורזניצ'נקו לא היו בחל יוסף. מדבריהם
מחבלת חסונה כזו: כמעט כל חברי השמאל עזבו את המשק. נשארו
רק אחדים וגם אלה מתכווננים לעזוב. לובלינג שנסע ב"כשלחח"
לרוסיה לא שב - הוא נסע לפולין, ולא ידוע אם יחזור עוד. לפני
כשבועים בא שוטר חדש עם רשימה של עשרים איש לחפש אותם בחל יוסף.
ביניהם היו שמונה לובלינג ולוקצ'ר. מאלקינד אין ידיעה. משכחחו
עזבה מזמן את המשק ונמצאת כמדומה בח"א או בי רושלם. הפרקציונר
שהחליטו להוציא אותו מהמשק עדיין במקום. הוא מסרב ללכת, ודורש
פיצוי. נמצאים במשק כעשרה אחד עשר חברי פוע"צ. אין להם השפעה
על החברים, אם כי ראשי מפלגתם מרבים לבקר את המקום ולהרצות פה.
לדעה ש'וליק רבם אינם קשורים ברעיונות לא לגדוד ולא למשק ונשארים

רק בדרישה המפלגה. יש חברים אחדים של הנה"צ אך אינם מורגשים.
אה"ע מונה 25-30 חברים במקום. אילו היתה המפלגה מטפלת במקום -
היתה השפעתה מכרעת אולם דוקא מצד א"ה המקום מוזנח. תקשר עם
הגדוד אינו מורגש כלל. לדעת חברינו יש בין הנשואים רבים
המתנגדים לקבוץ ארצי, ואינם מכירים עצמם לחברי הגדוד. שלשה
חברי הנה"פ של המשק - איסרזון, חיטרוק, פופקוב - אינם חברי
הגדוד. לרוב החברים במקום אין בכלל מטרות ברורות. יש יאוש.
קיימים מחוץ אינרציה. אין חיים קבוציים. זרות שולטת בקרב
החברים. עשרים וששה איש הרוצים במושב עומדים לעזוב את המשק,
מחכים רק לסידורם באיזה מקום י"ח המרכז החקלאי.
עומדים לקבל כעשרים חברים חדשים. יקבלו לאו דוקא
מחוץ הגדוד. חברינו דורשים מהמפלגה לשלוח הנה קבוצה של חברים
שיש בהם כוחות עבודה חשובים וכוחות חברתיים. המושבניקים
היוצאים יש בהם כוחות משק חשובים, ויצאיתם תורגש במדה רבה
במשק. מצב המשק לא רע, אך בכוחות עצמיים לא יוכלו לבסס אותו
ולהרימו. הוספת כוחות רצויים עלולה להכריע את גורל המשק גם
במובן המשקי וגם במובן הצבורי והמפלגתי. עברו הנה חברים מחל
חי, לא רעים מבחינת העבודה, אולם עיפיים ורצוצים מהסכסוכים בכפר
בלעדי. הם קרו למצוא בה"י סביבה מעודדת ומחזקת - ואוכזבו.
עד עכשיו חששו לעורר כה שאלת האיחוד הקבוצי, כי פחדו שהרוב
יתנגד. לפני ימים אחדים הרצה פה רובל על האיחוד, אך איש לא
התווכח. לרובל אין אימון במשק. דרושה עזרה מוסרית וחברותית
מהמפלגה. הרצאה מוצלחת וחשובה אחת תכנים הרבה חיים.

החברים דורשים מהוה"פ של אה"ע לקבוע עמדה לשאלה

האיחוד הקבוצי, ולשלוח מרצים.

לפנות ערב נסעתי ברכבת לגשר ולחחנה הירדן. בגשר

שהיתי זמן קצר. מצאתי אטמוספירה של חדות-חיים וחברות טובה.

בחחנה רוטנברג היה לי ישיבה ארוכה עם ועד הסניף של אה"ע

בהשתתפות שויגר, זטלנז, סוסליק, פינשטיין, הלר, בן צבי, לוס

ועוד. הישיבה נמשכה עד אה בלילה.

עובדים במקום כ-300 איש, מהם 150 בעבודה פשוטה,

100 בפקידות ושירות (מטבח, מכבסה ועוד), כחמשים בעבודה מקצועית.

בעבודה יומית המינימום 30 גרוש ליום, אולם רוב העבודה נמסרת

בקבלנות ומשכירים 40-45 גרוש ליום. שאלה רצינית במקום היא

שאלת השעות הנוספות. עובדים יותר משמונה שעות ביום. יש פועלים

שבמקום 22-25 ימי עבודה בחודש יש להם 40 יום בחודש. הפועלים,

לדברי החברים, הכירו שלא צריך לעבוד שעות נוספות, ואם יש עבודה

צריכים להכניס פועלים נוספים. אולם רוטנברג דורש בכל שעה הצורך

שעות נוספות, כי לפועלים נוספים יצטרך לעשות סידורים חדשים

שיעלו בכסף. ועד הכועלים אינו יכול לעמוד בחוקף נגד שעות נוספות,

כי מצב בעל המשפחה הוא קשה - אין רשות להביא למקום את המשפחה,

ולבעל משפחה נשאר אחרי ניכוי הוצאותיו במקום (אוכל ומסים) סכסיוס

6 לירות לחודש, מה שמספיק בצמצום למשפחה בחיפה או בח"א.

לא ברורים היחסים אה ההנהלה: אם מרכז העבודה גומר

הכול או ועד הפועלים משתתף במו"מ. לדעת החברים יש צורך שב"כ

ועד הפועלים ישתתף במו"מ של מרכז העבודה אה ההנהלה, חוץ מקבלת

פועלים חדשים שזה לגמרי בידי המרכז. לפני חדשים וחצי נבחר ועד פועלים חדש בבחירות, עד אז ועד מורכב מבאי כוח קבוצות, וכל אחד דאג רק לקבוצתו. חברי הוועד: פינשטיין, סוסליק, בהירי, קצמן, גיטקה, קפלן, רוטשטיין ויחזשי), אולם גם עכשיו יש עוד אי שביעת רצון בקהל: יש טינא לרגל חלוקת העבודה. יש עבודות מכניסות יותר ומכניסות פחות.

שאלה קבלת פועלים מקצועיים עוד לא נפתרה בין רוטנברג והסתדרות. לרוטנברג יש הרשות לקבל מי שהוא רוצה, ולא דוקא דרך ההסתדרות ומתברית. עובדי המחכת שנחקצו כאן אין להם חינוך הסדרותי. יש ביניהם אנשים שבאו לא מכבר לארץ. יש דוברי גרמנית. יש 40-50 מכונאים ומסגרים. כשמונים איש נכנסו לא דרך ההסתדרות. החברה בהסתדרות אינה נחוצה - כי ההנהלה מנכה באופן אבטומטי ככל אחד ממי ההסתדרות וקפ"ח. בעבודות מקצועיות הסחיר המיניכלי הוא 40-35 גרוש.

יש אי סדר גדול בהגשמת העבודה. העבודה יוצאת לפועל בדרך ביורוקרטית, ע"י פקודות בכתב, בלי שיחוף מנהלי העבודה בבירור, ויש שעושים עבודה אחת פעמים אחדות. חופרים סוחטים ושוב חופרים. החוצאה היא שהעבודה עולה ביוקר. העבירו את הקברים ממקום למקום פעמים אחדות ללא צורך.

היה מנהל מיוחד למחנה - יהושע גורדון. אחרי חמשה חדשים באו לידי הכרה שליטשיץ, הפקיד הראשי במקום, יוכל לעשות. בהנהלה הסתנה עובדים ארבעה אנשים וזה עולה למעלה משבעים לירה. בנו 26 בתים לפועלים, 6 פועלים בחדר אחד. במרחק מסתנה הפועלים

בנו 12 בתים לפקידים. שני המחנות מובדלים, ומדגישים ומבליטים בכול את ההבדל "המעמדי".

ליחשיץ נכנע בכל לרוטנברג, אין לו רצון עצמי, ומפני

זה הוא רצוי לרוטנברג. ביחס לפועלים הוא טקטי מאוד.

עומדים לקבל עוד 250 פועלים. המחנה החדש יסודר

בחנאים יותר גרועים. אומרים שלא יבנו להם בתים אלא ישבו

באהלים. אפשר שגם מחירי העבודה יהיו יותר גרועים.

הלך עמד על האטמוספירה הרעה שנוצרה לרגל סידורי

המחנה והמטבח והמשמעת במקום. החכרת לאכול דוקא במטבח מקשה את

מצבו של בעל המשפחה והקבוץ, ושולל את האפשרות מאלה שרוצים לקמץ

ולהחבס - להפיק את החועלת הפרודוקטיבית משכר עבודתם. יש חלק

שאינו כעונין בהחבסות ומוציאים הרבה כסף. נוסעים לחיפה ולח"א.

יש גם שאוצרים כסף בשביל נסיעה מהארץ. הקבוצה הכי גרועה הן

קבוצת פועלי רוטנברג וקבוצת קוקז-קרמש (לפי הרושם שלי הערכה זו

מופרזה). לא מרשים לפועלים להקים צריף משלהם, לא נוחנים אדמה

שבה יוכל להשקיע את חסכונו. מצב זה דוחף להרמת השכר, כי פועל

בעל משפחה זקוק לרגל הסידורים להרבה כסף. עד עכשיו אמנם השתכרו

הרבה מפני הבהלה להחיש את העבודה, אך כשתסחרר העבודה - יפול

השכר. כ-50% של פועלי המקום הם בעלי משפחה.

ההנחלה נחנה 10 לירה לחודש לפעולה הרבוחית, מלבד זה

הטילו מס חרבות על החברים - 3 גרוש בעל משפחה, 5 לרווק לחודש.

באופן זה יש להם כ-22 לירה לחודש. שויגר עולה 10 לירה, השאר

רוצים להוציא על קונצרטים והוצאות. התקשרו עם ייבין. לועדת

התרבות נבחרו החברים: שויגר, זטלנד, גוטקא, יחושי וכבירי.
מסדרים שְׁעוּרִים טכניים וחשמליים. יש מורים במקום מבין הפקידים.
אין עוד מקום הגון לשְׁעוּרֵי ערב ולהרצאות.
החברה משלמה מס מקביל לקפ"ח, 30 ליום בעד כל פועל
בבית חולים והבראה. בישיבת ועד הפועלים הוצגה הדרישה שהחברה
תשלם לפועל חולה השוכב בבית החולים 18 גרוש - כי הוצאות בית
החולים הם חושבים 12 גרוש (אוכל של בריא). ההנגודתי לדרישה זו
שאינה מוצדקת. יש לברר את קפ"ח שאלה תמי הכלכלה לפועלי רוטנברג.
שאלה רצינית היא עבודת הערבים במקום. ההנהלה הודיעה
שמסבות מדיניות (בשביל ממשלת עבר הירדן שעל קרקעה נעשיה העבודה)
צריכים להכניס פועלים ערביים. הביאו שבעים איש. חלק הלך מהם.
עובדים עבשו כחמשים ערביים. שכר עבודתם 15-20 גרוש ליום. הם
עובדים בחפירת הירדן: יש חשש שכל עבודת המים תעשה בערבים. זהו
ענף עבודה יסודי, ויש הפסד מוסרי ופוליטי עצום אם הפועל היהודי
לא יעבוד בעבודה זו. אין להתנגד לעבודת הערביים, אולם לא יתכן
שענף עבודה חשוב וקשה ימסר רק להם. יש לברר גם שאלת היחסים
שבין ההסתדרות והפועלים הערבים. לדעתי צריכים ליצור קשר אחם.
לא יתכן שיעבדו פועלים ערביים יחד אחנו ואנו נשאר זרים להם.
יש הבדל עצום ברמת החיים ובהכרה - אולם קשר הוא הכרחי מטעם
מוסרי ומדיני כאחד. יש לברר גם שאלת תנאי העבודה של הפועלים,
אם כי ברור שאין לדבר על תנאים "שונים" כי התנאים "השונים" לא
יהיו שונים באמת, מפני ההבדל העצום בצרכים. הלך מעיר שהניצול
של הערבים גדול מאוד. הוצרחתם, שהיתה קטנה בתחילה, הולכת וגדולה,

והיא קולה בשלוש בערך על התוצרת היהודית, וכשיעשו חשבון
והשוואה תהגלה סכנה לעבודה העברית.

במקום יש כחמשים חברי א"ה, מלבד חברי קבוצת גשר.
החברים דורשים ביקורים ותוצאות.

סכסוך קשה, שמער את הרווחה במקום, עורר עניין יוצאי
קבוצת השה"צ. לקבוצת ניהול פה 26 מקומות. לפני חדשים אחדים יצא
אחד מהקבוצת - ברנשטיין. פנו אליו שיעזוב את המקום, אך ההנהלה
לא הסכימה. אי התנגדות ההסתדרות וההנהלה, יצרה לדברי החברים,
אטמוספירה רעה במקום שהשפיעה על השאר ולפני שבוע יצאו עוד 8,
4 בחורים ו-4 בחורות. מרכז העבודה דרש מהם ללכת, אך אלה מסרבים.
בין הצבור יש התרגזות. רוב הצבור דורש שיעזבו את המקום, אך יש
חומכים בהם. לדעתי אין להוציא אותם בכוח, ביחוד את הצעירות,
אם כי אין להם כל זכות לעבוד במקום, כי על פי הסטו' יש מאות
פועלים שדורשים להם, והם נכנסו רק בזכות הקבוצה, אולם צריכים
לדאוג לעבודתם, מכיוון שהם כבר בחוץ העבודה.

ז' שבט
29 ינואר
יום א'

(א) בבוקר ראיתי העבודה שנעשתה ושעומדת להעשות.
סומשוב ואחר כך סמונוב בארו לי את התכנית. יסחמו את הירדן

